

kan det i Grunden ogsaa være temmelig ligegyldigt, om Loven gennemføres eller ikke. Som Skolelov betragtet er den højst beskeden og tarvelig, den vil gaa ubemærket hen over de fleste af Landets Skoler. Ganske vist nedsættes Børnetallet lidt, men heldigvis er Forholdet alt nu saaledes, at Børnetallet er nedsat saa meget i de fleste Skoler, at kun $\frac{1}{6}$ vil blive berørt af de Nedsættelser, hvorom der her er Tale. Det er ingen Sorg for Skolen, om denne Lov ikke bliver vedtagen. Det er en tarvelig Lov, som ikke bringer os op i Højde med vore Nabolande. Vi komme gennem den til at indtage en Stilling bag ved baade Sverige, Norge, Tyskland og Svejts og flere andre Lande. Derimod stiller Sagen sig noget anderledes for Lærernes Vedkommende. For dem vil denne Lov betyde, at de fra at leve under Næringssorgers daglige Tryk, under bitter Fattigdom dog kunne naa op til et Udkomme, hvorved de kunne ernære sig selv og deres Familie. Men Lærerne vente sikkert heller intet af disse Forhandlinger. De ere nu blevne skuffede saa mange Gange, at jeg antager, at de ere naaede til det Standpunkt, hvor man opgiver Haabet. Man ser ogsaa, at Lærerne søge at hjælpe sig til Rette paa anden Maade; de kaste sig over private Bestillinger og søge Fortjeneste derved. Det er ikke saa længe siden, at det blev meddelt, at en Lærer i Jylland havde faaet en Bifortjeneste ved at køre Mælk for et Mejeri. Om Morgenen, inden Skolen begynder, kører han om og henter Mælk sammen og skaffer sig derved en Indtægt til Supplering af den tarvelige Løn, Skolen giver ham. Andre Steder søge de at hjælpe sig som Haandværkere. Jeg ved en Lærer, der har etableret sig som Børstenbinder; i sin Fritid laver han Børster og tjener derved et Par Skilling. Andre Lærere klare sig paa den Maade, at deres Kolleger fremstille den Nød og Fattigdom, hvorunder de leve, og saa foretage en offentlig Indsamling, hvorved de komme ud over det økonomiske Tryk. Det er en Skamplet for det danske Folk, at det lønner Lærerne saa elendig, at de paa denne Maade ere nødte til at supplere deres Løn. Men for Lærerne er der sikkert ikke noget at haabe eller vente. Jeg ventter i hvert Fald ikke, at vi ad denne Vej kunne forbedre Lærernes Stilling. Men derfor er alt Haab ikke ude for Lærerne. Der er muligvis andre Veje, Lærerne kunne slaa ind paa for at opnaa de Goder, de ikke kunne naa ad den parlamentariske Vej. Lærerne kunne gøre det samme, som Folk i andre Stillinger have gjort, naar

der er Tale om at forbedre deres Kaar, nemlig slutte sig sammen i en virkelig Fagforening, ikke en Fagforening, der stiller sig isoleret og afsondret, men en Forening, der slutter sig sammen med andre Fagforeninger i Landet; derved vilde de kunne faa en Styrke og Tilslutning, der sikkert vilde føre til et Resultat. Jeg har den Tro, at er der noget, som kunde gøre Indtryk paa den Faktor, der hidtil har spændt Ben for Skoleloven, vil det være, om Lærerne i den danske Folkeskole danne en Fagforening og slutte sig solidarisk sammen med andre Fagforeninger i Landet, thi saa tror jeg, at der vilde komme lysere og bedre Dage for Lærerstanden.

R. Claussen: Jeg skal med et Par Ord omtale de to Ændringsforslag, jeg har stillet uden for Betænkningen. Det skal blive meget kort, thi som de Herrer høre, har jeg en svag Stemme for Øjeblikket. Det første Ændringsforslag — til § 1 — gaar ud paa paa dette Punkt at føre Lovforslaget tilbage til det bestaaende, og det bestaaende hviler jo paa Loven af 2den Maj 1855 og gaar ud paa, at et Barn, naar det er 13 Aar, kan forlanges udkrevet af Skolen, naar det har naaet det Maal af Kundskaber, som Skolen anser tilstrækkeligt. Jeg ved ikke, hvorfor man vil bort fra dette. Jeg har ikke hørt nogen Klage over denne Bestemmelse, og da den blev vedtagen i sin Tid, husker jeg, at den — thi allerede den Gang beskæftigede jeg mig noget med Politik, skønt jeg ikke var Rigsdagsmand — vakte almindelig Tilfredshed, fordi det var en ægte demokratisk Bestemmelse, der kom ind i Loven. Nu vil man bort derfra, jeg forstaar ikke hvorfor. Jeg ved nok, at adskillige Lærere ere meget misfornøjede med den Bestemmelse, idet naar disse Børn, som kunne udskrives af Skolen ved 13 Aars Alderen, tages bort, er det, ligesom om Glansen gaar af Skolen, og en Lærer holder meget af, at hans Skole har al den Glans, den kan faa. Men det er ikke rigtigt altid alene at tage Hensyn til Lærernes Interesser, man skal ogsaa tage Hensyn til Befolkningens Interesser. Nu er det ganske vist ikke alene de ubemidlede, der kunne faa Børnene udkrevne, det er ogsaa de bemidlede, men navnlig for de første har Bestemmelsen stor Betydning. Naar et Barn har naaet det Lavmaal af Kundskaber, man forlanger i Skolen, hvorfor skal man saa lade dem blive i det fattige Hjem og trykke de andre Børns Underhold; maaske det endog kan føre Forældrene paa Fattigkassen. Der er